

Az újonnan csatlakozott európai uniós tagállamok külkereskedelmének alakulása a csatlakozás körüli időszakban*

2005 első kilenc hónapjában – előzetes adatok szerint – az újonnan csatlakozott európai uniós tagállamok exportjának euróértéke 15, az importé pedig 11%-kal nőtt a megelőző év azonos időszakához képest¹. (A kétszámjegyű növekedés – a világkereskedelmi folyamatokkal összhangban – az elmúlt évek kimagasló növekedését elérő 2004-hez képest következett be.) A forgalom növekedési üteme mind a kivitelben, mind pedig a behozatalban meghaladta az unió egészére számítottat, de az ütemkülönbség az exportban (9 százalékpont) jóval markánsabb volt, mint az importban (3 százalékpont). A magasabb növekedési ütem ellenére az újonnan csatlakozott országok mindössze 8%-kal részesedtek az unió teljes külkereskedelmi forgalmából, s még ennél is kisebb, 5,4%-os aránnyal a nem uniós országokba irányuló exportból. A tíz új tagállam közül nyolc esetében az export értékbecsülése meghaladta az importét, Szlovákia esetében a behozatal nőtt gyorsabban, Málta viszonylatában pedig az export nagyobb mértékben csökkent, mint az import. Hazánkban – a január-szeptemberi előzetes adatokból számítva – a kivitel értékindexe 4,3 százalékponttal múlta felül a behozatalét, amely ütemkülönbségnél a további kilenc velünk együtt csatlakozott ország közül hat esetében nagyobb mértékű export-import olló alakult ki. A tíz újonnan csatlakozott tagállam árukivitelének közel négyötöde, behozatalának pedig háromnegyede unión belüli kereskedelemként valósult meg. Az országok közül a leginkább Csehország integrálódott a belső piacba, miután teljes termékgorgalmának 83%-át valamely más tagállammal bonyolította le. A másik végletet Litvánia jelenti, ahol a közösségen belüli forgalom aránya 62%-ot ért el 2005 első kilenc hónapjában. A magyar külkereskedelemben az Európai Unió tagországai 72%-kal részesedtek.

Az újonnan csatlakozott európai uniós tagállamok külkereskedelmi termékgorgalma, 2005. január-szeptember

(milliárd euró)

	Export		Import		Egyenleg	
	érték	az előző év azonos időszaka = 100,0	érték	az előző év azonos időszaka = 100,0	érték	változás az előző év azonos időszakához képest
Ciprus	0,8	152,6	3,5	112,9	-2,7	-0,1
Csehország	45,9	114,0	44,5	109,5	+1,4	+1,8
Észtország	4,3	125,8	5,7	115,5	-1,3	+0,1
Lengyelország	51,5	118,3	58,2	110,1	-6,7	+2,6
Lettország	3,0	127,6	4,9	117,8	-1,9	-0,1
Litvánia	6,7	125,1	8,6	120,7	-2,0	-0,2
Magyarország	36,1	111,3	38,2	107,0	-2,1	+1,2
Málta	1,4	90,0	2,1	96,8	-0,7	-0,1
Szlovákia	18,4	113,7	19,9	116,0	-1,5	-0,5
Szlovénia	10,9	113,2	11,6	112,2	-0,8	-0,0

¹ Forrás: External and intra-European Union trade Monthly statistics – No. 12/2005 (Eurostat), Eurostat-COMEXT adatbázis, a nemzeti statisztikai hivatalok kiadványai.

² Egyéb jelölés hiányában az elemzés euróadatokon alapul, és a viszonyítási alapot mindig a megelőző év azonos időszaka jelenti.

EU-10 összesen	178,8	115,4	197,1	110,7	-18,3	+4,7
Európai Unió (EU-25)	2 348,7	106,7	2 353,3	107,9	-4,6	-25,0

Lengyelország külgazdasági egyensúlyának évek óta tartó javulását az európai uniós csatlakozás sem törte meg: 2004-ben közel 1 milliárd, 2005 első kilenc hónapjában pedig 2,6 milliárd euróval csökkent az egyébként számottevő passzívuma. (A hiány exporthoz viszonyított aránya a 2000. évi 54%-ról 2005. január–szeptemberre 13%-ra süllyedt.) Az egyenleg nagyfokú javulása az utóbbi két évben a forgalom magas dinamikája mellett ment végbe: 2004-ben az export értéke 27, az importé 20%-kal, 2005 január–szeptemberében pedig 18, illetve 10%-kal haladta meg az egy évvel azelőtti szintet.

Lengyelország külkereskedelmi termékforgalma, 2001–2004

(milliárd euró)

Év	Export		Import		Egyenleg	
	érték	előző év = 100,0	érték	előző év = 100,0	érték	változás az előző évhez képest
2001	40,2	116,9	56,0	105,6	-15,8	+2,9
2002	43,5	108,2	58,5	104,4	-15,0	+0,9
2003	47,5	109,3	60,4	103,2	-12,8	+2,2
2004	60,3	126,8	72,2	119,6	-11,9	+0,9

Csehország 2001. évi több mint 3,3 milliárd eurónyi passzívuma a csatlakozás évében már csak kevesebb mint 800 millió eurót tett ki. A mérleg nagyfokú javulását 2004-ben az unión kívüli országokkal folytatott kereskedelemben keletkezett hiány jelentős csökkenése idézte elő, miután uniós viszonylatban csökkent az aktívum értéke. 2005 első kilenc hónapjában – az új tagállamok közül egyedülként – az ország külkereskedelmében aktívum keletkezett (1,4 milliárd euró); az export növekedése valamennyi hónapban meghaladta az importét, s mindez úgy következett be, hogy a korona árfolyama az időszak egészét tekintve közel 8%-kal felértékelődött az euróhoz képest. 2005. január–szeptemberben az egyetlen hiánnyal záró hónap az augusztus volt, amelyet az energiahordozók magas világpiaci ára, valamint a Jas-Gripen vadászrepülők beszerzése is jelentősen befolyásolt. A szeptemberi aktívum (4 milliárd korona, amely 138 millió eurónak felel meg) a valaha mért legmagasabb kilencedik havi kereskedelmi többlet Csehország történetében.

Csehország külkereskedelmi termékforgalma, 2001–2004

(milliárd euró)

Év	Export		Import		Egyenleg	
	érték	Előző év = 100,0	érték	előző év = 100,0	érték	változás az előző évhez képest
2001	37,2	118,1	40,5	117,1	-3,3	-0,2
2002	40,7	109,4	43,0	106,1	-2,3	+1,0
2003	43,1	105,8	45,7	106,4	-2,7	-0,4
2004	55,5	128,8	56,2	123,0	-0,8	+1,9

Szlovákia esetében az import euróértéke 2004-ben és 2005 első kilenc hónapjában is nagyobb mértékben bővült, mint az export. 2004-en belül a január–áprilisi időszakban a kivitel növekedése minden egyes hónapban felülmúlta a behozatalét, majd a csatlakozás hónapjától 2005 májusáig az import értékindexe alakult rendre magasabban. A forgalom két iránya között tapasztalt ütemkülönbség mértéke ezen bő egy év egyes hónapjaiban (2004.

június és augusztus) meghaladta a 10 százalékpontot is. 2005. január–szeptemberben az újonnan csatlakozott országok közül Szlovákia esetében irányult az export legnagyobb része uniós tagállamokba (85%).

Szlovákia külkereskedelmi termékforgalma, 2001–2004

(milliárd euró)

Év	Export		Import		Egyenleg	
	érték	előző év = 100,0	érték	előző év = 100,0	érték	változás az előző évhez képest
2001	14,1	109,8	16,5	119,3	-2,4	-1,4
2002	15,2	108,3	17,5	106,3	-2,3	+0,1
2003	19,3	126,7	19,9	113,7	-0,6	+1,7
2004	22,1	114,7	23,7	119,0	-1,5	-0,9

2004-ben **Szlovénia** külkereskedelmi forgalma kivitelben és behozatalban egyaránt 17%-kal bővült. 2005 első kilenc hónapjában a növekedés üteme a forgalom mindkét irányában mérséklődött, s az ütemvesztés az importban valamelyest határozottabb volt.

A balti államok közül a legnagyobb külkereskedelmi forgalmú – népességszámát tekintve is legnagyobb – **Litvánia** exportja 2004-ben 21%-kal, importja 17%-kal nőtt. A kivitel növekedési üteme 2005 első kilenc hónapjában is meghaladta a behozatalét, sőt a különbség némileg még fokozódott is a 2004-ben tapasztaltnál képest.

Észtország áruexportja 2004-ben 19, importja pedig 17%-kal nőtt. A csatlakozást közvetlenül megelőző, illetve követő hónapban érdekesen alakult a forgalom dinamikája: míg áprilisban – az ún. elővásárlások következtében – az import növekedési üteme kiugróan magas volt, az export esetében áprilisban és májusban a növekedési ütem jelentősen elmaradt a megelőző, valamint a következő hónapokétól. 2005 első kilenc hónapjában az export-import olló jelentősen szétnyílt: a kivitel 26, a behozatal pedig 16%-kal növekedett.

Lettország külkereskedelmi mérlege a 2000–2004. évi időszakban évről évre növekvő mértékű deficittel zárt. Észtországhoz hasonlóan a lett vállalkozások is jelentős mértékben növelték importjukat a csatlakozást közvetlenül megelőző hónapokban: a márciusi import 26, az áprilisi pedig 44%-kal nőtt, szemben az első két hónapban tapasztalt, átlagosan 11%-os növekedési ütemmel. 2005 január–szeptemberében tovább folytatódott a kereskedelmi mérleg romlása, annak ellenére, hogy a kivitel növekedési üteme jelentősen meghaladta a behozatalét.

Ciprus az újonnan csatlakozott tagállamok közül a legkiegyensúlyozatlanabb külkereskedelmi forgalmat bonyolítja le: Görögországhoz hasonlóan az import értéke évek óta többszöröse az exporténak. Áruforgalmi mérlege a csatlakozást követően tovább romlott annak ellenére, hogy kivitelének euróértéke 2004-ben több mint 80, 2005 január–szeptemberében 53%-kal nőtt (az import növekedési üteme ugyanezekben az időszakokban 24, illetve 13%-os volt).

Az újonnan csatlakozott országok – és egyben a teljes Európai Unió – legkisebb külkereskedelmi forgalmát **Málta** bonyolította le. A szigetország termékforgalma nem mutat növekvő tendenciát: az export értéke a 2001–2004. években rendre 2, az importé pedig 2,9 milliárd euró körül alakult. 2005 első kilenc hónapjában – a 25 tagállam közül egyedülként – csökkent külkereskedelmi forgalmának értéke.